

Tisková zpráva ze dne 5. 9. 2025

Stavba smíření slaví 25 let

Krajská vědecká knihovna v Liberci

Na podzim roku 2025 si liberecká knihovna připomíná 25. výročí od dokončení a otevření jednoho z nejvýznamnějších stavebních a architektonických projektů nejen našeho regionu – moderní knihovny budovy s vlastním příběhem známé jako *Stavba smíření*. Pro své příznivce připravila knihovna k tomuto výročí celou řadu akcí.

9. listopadu 2000 byla slavnostně otevřena nová budova liberecké knihovny, tzv. *Stavba smíření*, která je unikátní tím, že pod jednou střechou spojuje nejen moderní veřejnou knihovnu, ale také novodobou synagogu, a originálním způsobem tak vyjadřuje specifickou historii místa, na němž stojí.

Na pozemku dnešní liberecké knihovny totiž před druhou světovou válkou stála jedna z největších synagog ve střední Evropě, která byla vypálena během protizidovského pogromu známého jako Křišťálová noc 10. 11. 1938.

„*Obnovení synagogy vklíněním do budovy knihovny považujeme za chvályhodný projev úsilí většinové společnosti vrátit Židům jejich místo na Liberecku a přispět k obnově židovského života. Není to samozřejmé, o to více úctyhodné,*“ uvedl RNDr. Michal Hron, předseda Židovské obce v Liberci.

Sama liberecká knihovna jako instituce stojí na základech českého a německého knihovnictví v Liberci a hlásí se k odkazu především dvou knihoven, které položily její základy. Byly to Lidová česká knihovna, založená 1904, a německá vědecká Bücherei der Deutschen, jež byla otevřena v roce 1924. Sloučením jejich fondů v roce 1945 vznikla Státní studijní knihovna, předchůdkyně dnešní vědecké knihovny. Tím se liberecká knihovna stává nositelkou odkazu literatury českých Němců na Liberecku.

Novodobá *Stavba smíření* je tedy originálním a symbolickým vyjádřením smíření tří kultur a národností, které zde na Liberecku vedle sebe žily a působily před druhou světovou válkou a jejichž soužití bylo podrobeno velkým zkouškám, tragédiím a dějinným zvratům.

„*Libereckou knihovnu můžeme označit jako knihovnu s příběhem, ale také jako knihovnu s odkazem. Naplnění tohoto odkazu je velký závazek a zároveň obrovská výzva pro nás, kteří máme tu čest formovat současnou i budoucí podobu knihovny a jejích služeb. Tomu významně napomáhá též podoba a koncept Stavby smíření. Po 25 letech se ukazuje, že návrh architekta Radima Kousala byl skutečně nadčasový, umožňuje reagovat na výzvy, které poměrně rychlý vývoj ve všech oblastech lidské činnosti přináší,*“ doplňuje PhDr. Dana Petrádová, ředitelka knihovny.

Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. *Die Welt ist alles, was der Fall ist.*
Nothing to be done. Sem, knihomilče, knihu zvláštní žádáš-li mít! Vedle vrcholků krkonošských a fizekských objevů se v Čechách po odpadnutí úda první luhá země i na temeni Ještěda.
Blázniviny se rozzívají nazdarbůh. *Bibliothek Liberec*
Knihovna Liberec
Library Liberec
Es war spät abends, als K. ankam.
»Kde jsem se to zase ocitl?« divil se Křtek, když vyšplhal na svůj křtinec uprostřed dětského hřiště a zvědavě se rozhlížel.
Byt básníkem, to není jenom tak. Mnozí odvílí, když se ocitli na počátku velkého měsíce června, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas. Sívam šantamidjam varam lókapálam parabrahma lingam bhadže pandurangam.
Slunko bylo u samého západu a svatojánská broučci vstávali. Dalle finestre di questa casa si vede il nulla.
Oh, moje Manon!
From fairest creatures we desire increase, that thereby beauty's rose might never die.
www.kvkli.cz

Záměr nové knihovny budovy jako *Stavby smíření* byl společným dílem tehdejší ředitelky liberecké knihovny Věry Vohlídalové a architekta Radima Kousala z projekčního týmu SIAL a stavba byla realizována za finančního přispění nejen České republiky, ale i EU, vlády SRN, Česko-německého fondu budoucnosti a dalších subjektů a soukromých osob.

„Krajská vědecká knihovna ve spojení se synagogou, to je unikát a počín skutečně mimořádného významu. Dnes už ji vnímáme jako samozřejmou součást města, ale vybojovat ji stálo nemalé úsilí. Musím ocenit vizionářský přístup a neústupnost bývalé ředitelky knihovny, Věry Vohlídalové. Bez ní bychom knihovnu v této podobě, s tak velkým otiskem, který je zřejmý z toho, že se jedná o „stavbu smíření“, neměli. Dokladem toho, že se vyplatil vizionářský přístup je to, že i když je knihovně už 25 let, je svou funkcí stále současná. Pochopitelně na tom má zásluhu také současný tým knihovníků,“ říká Květa Vinklátová, náměstkyně pro kulturu a cestovní ruch Libereckého kraje.

Podle Věry Vohlídalové vyjadřuje *Stavba smíření* akt vzájemného porozumění a ve vazbě na válečná léta představuje částečně i akt odškodnění. „Je symbolem podané ruky nad vzájemnou minulostí do nové budoucnosti a symbolem smíření lidí a mezilidské komunikace vůbec,“ prohlásila Věra Vohlídalová při slavnostním aktu otevření nové budovy v roce 2000.

A jaký je pohled architekta, jehož nesnadným úkolem bylo skloubit symbolický význam a historický odkaz instituce, která poskytuje tradiční služby, ale vyžaduje moderní pojetí otevřeného veřejného prostoru?

„Říká se, že obtížnost řešení návrhu moderní knihovny spočívá v soužití bibliotéky a mediatéky, setkání dvou světů, knihovnictví historického a knihovnictví budoucnosti. Východisko z tohoto problému je návrh nadčasového a univerzálního zařízení, které je schopno absorbovat oba tyto světy a zároveň má velkou kapacitu integrovat proměnlivost programu bibliotéky a mediatéky,“ dodává architekt *Stavby smíření* Radim Kousal.

U příležitosti oslav 25. výročí *Stavby smíření* pořádá liberecká knihovna pro veřejnost celou řadu kulturních a společenských akcí, na jejichž přípravě spolupracuje též s libereckou Židovskou obcí. Oslavy zahájí 19. 9. od 18.00 hodin beseda nazvaná **Knihovny očima Davida Vávry**. Architekt a herec představí publiku významné evropské a světové knihovny, přiblíží i mimořádný koncept liberecké *Stavby smíření*.

Dárkem pro čtenáře bude jistě beseda, autorské čtení a autogramiáda spisovatelky **Kateřiny Tučkové** (29. 9. od 17.00 hodin) a **Jiřího Hájíčka** (5. 11.).

Součástí podzimního programu budou i dva koncerty. V prostorách knihovny se představí liberecká kapela **Těla** (25. 10.) a v listopadu se prostor synagogy otevře **koncertem rodiny Hoškových**, jejichž komorní soubor představí díla významných židovských skladatelů 20. století (10. 11.).

Krajská vědecká knihovna v Liberci, příspěvková organizace
Wissenschaftliche Bibliothek in Liberec
Research Library in Liberec
Rumjancevova 1362/1, Liberec I – Staré Město, 460 01 Liberec
telefon: +420 482 412 133, telefax: +420 482 412 122
library@kvkli.cz

Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. *Die Welt ist alles, was der Fall ist.*
Nothing to be done. Sem, knihomilče, knihu zvláštní žádáš-li mít! Vedle vrcholků krkonošských a fizekských objevů se v Čechách po odpadnutí ušá první luhá země i na temeni Ještěda.
Blázniviny se rozzívají nazdarbůh. *Bibliothek Liberec*
Knihovna Liberec
Library Liberec
Es war spät abends, als K. ankam. *»Kde jsem se to zase ocitl?«* divil se Křtek, když vyšplhal na svůj křtinec uprostřed dětského hřiště a zvědavě se rozhlížel.
Být básníkem, to není jenom tak. Mnozí odvězlivci, když se ocitli na počátku velkého měsíce června, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas. Sívam śantamidjam varam lókapālam parabrahma lingam bhadrā pandurāngam.
Slunko bylo u samého západu a svatojánská broučci vstávali. Dalle finestre di questa casa si vede il nulla.
Oh, moje Manon!
From fairest creatures we desire increase, that thereby beauty's rose might never die.
Odpusť, kdo hvězdám nevěříš.
www.kvkli.cz

Program nabídne v listopadu i výstavu **Knihovna pro 21. století očima studentů architektury**. Následovat bude ještě **Vzpomínkový večer** (18. 11. od 17.00 hodin) s Věrou Vohlídalovou, Radimem Kousalem a dalšími hosty, kteří stáli u vzniku *Stavby smíření*.

Další aktivity knihovna připravuje po novém roce – v duchu oslav se ponese jedinečný **Ples v knihovně** (24. 1. 2026), liberecká knihovna je jediná v republice, která pořádá společenský večer ve svých vlastních prostorách. A v únoru by do liberecké knihovny měl zavítat polský spisovatel a novinář **Mariusz Szczygiel**.

Realizaci oslav výročí podpořily společnosti Teplárna Liberec, a. s. a Hotely Pytloun.

Kateřina Šidlofová, sidlofova@kvkli.cz; 482 412 185
Programová část: Helena Syrovátková, syrovatkova@kvkli.cz, 482 412 132
Krajská vědecká knihovna v Liberci

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec